

γὴν τοῦ Ἀλῆ. Ἐκρύφθησαν εἰς τὰ ὄρη, εἰς τὰς νήσους, εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐπρόσμεναν καιρὸν ἐκδικήσεως.

Οὐδ' ἡ Πελοπόννησος ἔμεινεν ἀγευστος τῶν Ἀλικῶν δεινῶν. Ὁ νεώτερος υἱὸς του, Βελῆς, ἀνάδειχθῆς καὶ αὐτὸς Βιζύρης τὸ 1808 ἔτος, ἔλαβε τὴν σατραπείαν τῆς χώρας, καὶ τὴν ἐτυράννει ἕως τοῦ 1814 ἔτους. Ἄλλ' οἱ Πελοποννήσιοι ἐνωθέντες σφικτὰ ἐπεμφαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπιτρόπους των, οἵτινες εὐρόντες τὴν κατὰ τῶν ἰσχυρῶν Πασάδων ἀποστροφὴν τοῦ Σουλτάν Μαχμουδ (ἰδ. ἀνωτ. σελ. 493) ἐνήργησαν τὴν κατάργησίν του. Ἐπέστρεψε λοιπὸν αὐτὸς πάλιν εἰς Λάρισσαν καὶ Τύρναβον, καὶ ἐκεῖθεν μετὰ τοῦ πατρὸς του ἐβασάνιζαν τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἀφίοντες τὴν ἐλσεινὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερσεν ὁ Ἀλῆς τοὺς Ἑλληνας, εὐρίσκομεν ἀπ' ἄλλου μέρους κάποια παρηγορητικὰ κινήματα ὡς ἐκ τῆς ἐμπορίας. Πρὸ ἑκατὸν περίπου ἑνιαυτῶν οἱ Ἰωαννῖται ἤρχισαν νὰ διαπρέπωσι μετὰ τῶν ἄλλων κατὰ τὸ ἔργον τοῦτο. Συστήσαντες οἴκους ἐμπορικοὺς εἰς Βενετίαν καὶ Μόσκαν, καὶ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ εἰς Λάρισσαν καὶ Κωνσταντινούπολιν, ἀνέδειξαν τὴν πόλιν των περίβλεπτον μὲ τὰ καλῶς ἐξοδευόμενα πλούτη των, ἕως οὗ ἡ τυραννία τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἠνάγκασε πολλοὺς πραγματευτὰς νὰ μείνωσιν εἰς τὴν ξενιτείαν. Οἱ Ζαγορίται, Μεσοβῖται καὶ πολλοὶ Θετταλοὶ καὶ Μακεδόνες ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμά των. Οἱ Φιλιππουπολίται ἐτόλμησαν νὰ ξενιτευθῶσι καὶ εἰς τὴν Ἰνδικήν, εἰς τὴν Καλκούταν πρὸ ἑβδομήκοντα περίπου ἑνιαυτῶν κατέστησαν ἀδελφότητα, ἔκτισαν ἐκκλησίαν ἱερουργουμένην πάντοτε ἀπὸ ἑνα Σιναίτην ἱερομόναχον, καὶ δι' ἐμπορικῶν των οἴκων καθιδρυθέντων εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκ τῆς μεταφορᾶς τῶν πολυτίμων προϊόντων τῆς χώρας ἐκείνης, ἐσύταξαν πολλοὶ ἱκανὸν πλοῦτον. Ἡ Χίος καὶ ἡ Σμύρνη δὲν ἔμειναν κατόπιν εἰς τοῦ ἐμπολαίου Ἑρμοῦ τὰ μυστήρια. Οἱ Χίοι ἑκατοίκουν ἀγέλη-

δὸν τὴν Σμύρνην καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ τὴν ἐμπορίαν. Χίοι καὶ Σμυρναῖοι εἰς τοὺς τριάκοντα τελευταίους ἑνιαυτοὺς εἶχαν ἐμπορικοὺς οἴκους μὲ ὄνομα ἐπαινετὸν εἰς Λιβόρνον, Τεργέστην, Βιένναν, Μασσαλίαν, Ἀμστελόδαμον, Λονδίον, Ὁδησσὸν, Ταγαρρόκον, Μόσκαν· καὶ περὶ τῆς Χίου ἠδύνατό τις τῶν φιλογενῶν νὰ εὐχεται μόνον: Νεμέσεως μὴ βάλοι βέλος!

Τὸ ἐκ τῆς ἐμπορίας κέρδος καὶ ἡ φιλελευθερία ἠνάγκασαν πολλοὺς ἠπειρωτικοὺς Ἑλληνας νὰ ἀποικησωσιν εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης. Αἱ πολυανθρωπότεροι ἀποικίαι των κατεστάθησαν εἰς τὴν Ῥωσίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν νεόκτιστον πόλιν Ὁδησσὸν ἀπὸ τοῦ 1792 ἔτους καὶ ἐφεξῆς· εἰς τῆς Αὐστρίας πολυλὰς Οὐγγαρικὰς χώρας, Βιένναν, καὶ Τεργέστην· ἀσθενέστεραι δὲ εἰς Λιβόρνον, Μασσαλίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Αἱ ἀποικίαι αὗται δὲν ὁμοιάζουσι τὰς παλαιὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας, καθὼς καὶ ὅλαι αἱ σχέσεις των εἶναι διάφοροι. Ἐκεῖνοι, ὅπου ἂν ἀπέκουν, διετήρουν τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτήρα, τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἥθη των, καὶ τὰ μετέδιδαν καὶ εἰς τοὺς γείτονάς των λαοὺς. Οὗτοι δὲ, μετὰ τὴν πρώτην γενεὰν ἐρρώσισθησαν, ἐγερμανίσθησαν, ἰταλίσθησαν. Καὶ εἰς μὲν τὴν Ῥωσίαν δὲν εἶναι φόβος ἀφρησκείας διὰ τὸ ὁμόδοξον τῶν ἐκκλησιῶν· εἰς δὲ τὴν Αὐστρίαν (καὶ ἀλλαχοῦ ἴσως ὁμοίως), μὴ ὅλον ὅτι τὸ κράτος τοὺς θέλει φύλακας ἀκριβεῖς τῶν πατρίων των δογμάτων, φεῖρεται ἡ νεότης διὰ τὴν ἀπειρίαν των γονέων. Οἱ Γραικοὶ ἔπρεπε νὰ μεταδίδουν εἰς τὰ τέκνα των τὴν γλῶσσαν των, καὶ μαζὴ μὲ αὐτὴν τὴν σωτήριον θρησκείαν, ἥτις μεταχειρίζεται εἰς τοὺς ναοὺς των τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἄλλ' οἱ γονεῖς, ἀγνοοῦντες ὅτι ἡ γλῶσσα των εἶναι βασίλισσα τῶν γλωσσῶν τοῦ κόσμου, τὴν καταφρονοῦν, καὶ συνομιλοῦν μὲ τὰ τέκνα των τὴν Γερμανικὴν. Αἱ δέσποιναι μάλιστα ἐντρέπονται νὰ φαίνωνται Γραικαί. Γραικὴ γνωρίζουσα τὴν Γραικικὴν γλῶσσαν πρὸς ἄλλην Γραικὴν ὁμιλεῖ μὲ ἀλαξο-

